

KOKOLY ZSOLT

A jogellenes tartalmak eltávolítása - a romániai jogszabályi keret fejlődése

Removing Illegal Content - Evolution of the Romanian Legal Framework

Abstract: The Romanian media landscape has registered a series of changes, in line with the evolution of the European legal framework as well as in response to current challenges in providing digital services. The present paper examines the evolution in the legal framework registered by the process of removing or blocking of illegal online content as a key element in countering online disinformation (including here also the phenomena of fake news and deepfake).

Keywords: media law, content regulation, removal or blocking of illegal content, online disinformation (fake news and deepfake)

Összefoglaló: A román médiaszabályozásnak az elmúlt évben az uniós jogalkotó által bevezetett változtatásokat, a különböző digitális szolgáltatások nyújtásával és az új technológiák térnyerésével kapcsolatos kihívásokat is integrálnia kellett. Ebben a dolgozatban a jogsértő tartalmak eltávolítását vagy blokkolását vizsgálom, amely az online dezinformáció elleni fellépés egyik lehetőségének tekinthető.

Kulcsszavak: médiajog; tartalomszabályozás; jogsértő tartalmak eltávolítása vagy blokkolása; online dezinformáció („fake news” és „deep fake”)

1. Bevezető

A 2020–2024 közötti mintegy ötéves időszakot a román médiajog szempontjából a folyamatos kihívások jellemezték: az új technológiák térnyerését szabályozó uniós jogalkotói nívumok átvételével és alkalmazásával párhuzamosan történt a rendkívüli helyzetekre adott hazai jogszabályi válaszok kidolgozása is. Ennek az ötéves időszaknak mind európai, mind romániai viszonylatban egyik meghatározó eleme az online dezinformáció (szándékos álhírterjesztés, félretájékoztatás) példátlan mértéke, illetve az ellene való összehangolt fellépés kísérlete volt.

Az online dezinformáció elleni fellépés szükségessége 2017 óta eredményezett jogszabályi megoldásokat nemzetközi jogi, illetve Európa-jogi szinten, azonban olyan

rendkívüli események tették megkerülhetlenné az összehangolt fellépést, mint a 2020-ban kitört koronavírus-világjárvány, a 2022-es orosz–ukrán háborút övező szisztematikus információmanipuláció, illetve a 2024-es „választási szuperév” kapcsán bekövetkezett és a romániai elnökválasztás első fordulójának megsemmisítését eredményező közösségimédia-hálózatok és digitális technológiáival, illetve mesterséges-intelligencia-algoritmusaival való visszaélés.

Az online dezinformáció elleni fellépés egyik leghatékonyabb eszköze a jogellenes vagy káros tartalom eltávolítása vagy a hozzáférés blokkolása – azonban 2024-ig a vizsgált periódusban a romániai nemzeti szabályozó hatóságok hatásköre nem bővült többletjogkörrel, konkrét szabályozás hiányában pedig korlátozott volt az állam lehetősége arra, hogy jogsértőnek vagy károsnak ítélt online tartalmak eltávolításáról döntsön, vagy az ilyen tartalmakhoz való hozzáférést blokkolja. Azaz nem a technikai lehetőség hiányzott, hanem olyan jogalap, amely lehetővé teszi, hogy az állam ne cenzúrárt gyakoroljon az online audiovizuális tartalmak, felhasználók által generált online tartalmak felett, hanem hatékonyan lépjen fel a felhasználók – állampolgárai alapvető jogainak hatékony védelmében.

Itt említeném meg, hogy az uniós médiapolitika fő eszközének minősülő, 2018-ban felülvizsgált *Audiovizuális Médiaszolgáltatásokról szóló Irányelv* (AVMS)¹ tagállami átültetésének 2020 szeptemberéig le kellett volna zajlania, azonban Romániában ez csak 2022-ben történt meg, ezért az Európai Bizottság kötelezettségszegési eljárást is indított ellene.² A késve történő tagállami átültetés miatt például olyan jogok biztosítása szenvedett hiányt, mint a kiskorúak vagy általában vett médiafogyasztók védelme online káros tartalmakkal szemben, ideértve a lekérhető szolgáltatásokat és audiovizuális kereskedelmi közleményeket, vagy mint a gyűlöletbeszéd és gyűlöltre uszítás tilalma.

Az online dezinformáció elleni fellépés jogszabályi kerete azután konszolidálódott, hogy elfogadták *A digitális szolgáltatásokról szóló EU-rendeletet* (Digital Services Act – DSA³), ez pedig éppen rendeletjellegének köszönhetően közvetlenül és azonos formában alkalmazandó valamennyi uniós tagállamban, így Romániában is 2024 március óta.⁴ A rendelet szabályozza az online platformokat, és törekszik arra, hogy eszközt

1 Az Európai Parlament és a Tanács 2010/13/EU irányelve (2010. március 10.) a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról (Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv) (kodifikált változat) (EGT-vonatkozású szöveg). HL L 95., 2010. 04. 15., 1–24.

2 INFR(2020)0555. Lack of transposition of Audiovisual Media Services Directive by Romania.

3 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022. évi 2065. rendelete (2022. október 19.) a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet) (EGT-vonatkozású szöveg). PE/30/2022/REV/1. HL L 277., 2022. 10. 27., 1–102.

4 2024. évi 50. törvény a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról szóló, 2022. október 19-i (EU) 2022/2065. európai parlamenti és tanácsi rendelet (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet) végrehajtásához szükséges intézkedések megállapításáról, valamint az elektronikus kereskedelemről szóló 2002. évi 365. törvény módosításáról és kiegészítéséről. Megjelent a Hivatalos Közlöny 2024. évi 232. számában.

nyújtson az illegális és káros tartalmak eltávolítására, megakadályozza a szándékos álhírterjesztést.

A román jogalkotó saját kezdeményezésében, szintén az online dezinformáció elhárítására tett erőfeszítésként törvénytervezetet dolgozott ki 2023-ban, amely a deepfake tartalmak elleni lehetőségeket összegzi.⁵

2. A jogellenes vagy káros tartalmak eltávolítása 2020-ban („állami cenzúra” különleges jogrend idején)

Amennyiben médiajogi szempontból releváns „mérőkövek” közé szeretnénk korszakolni ezt a romániai időszakot, akkor egyrészt a Covid-19-járvány miatti szükségállapot kihirdetését⁶ vehetjük kiindulópontnak: a különleges jogrend bevezetésére hivatkozva lehetett a távközlés terén szabályozói hatáskörrel rendelkező hatóságot, az ANCOM-ot rendkívüli új hatáskörrel felruházni⁷ 2020. március 16–május 14 között. Másrészt tekinthetjük az Alkotmánybíróság 2024. december 6-ai történelmi döntését⁸ a másik mérőkövnek, amelyben a Taláros Testület elrendelte a romániai elnökválasztás első fordulójának megsemmisítését és a teljes választási folyamat megismétlését, arra hivatkozva, hogy a közösségi hálózatokon keresztül digitális technológiák és mesterséges intelligencia felhasználásával torzult a jelöltek esélyegyenlősége, és egy idegen állami szereplő manipulálhatta a választói szavazatokat. Ez utóbbi döntés jelentős kommentárirodalmat generált a közösségi média szabályozásának hatékonyságára, illetve a mesterséges intelligencia alapú algoritmusok alkalmazásának kérdésére vonatkozóan, azonban jelen tanulmány keretei között nem foglalkozom vele behatóan.

Példaként említettem a bevezetőben a román állam részéről érkező két reakciót, mint adott problémára válaszként érkező megoldáskísérletet, azonban a vizsgált időszakban több olyan – kevesebb nyilvánosságot kapó – helyzet is volt, amikor jogalap, szabályozási keretek vagy intézményi gyakorlat hiányában az állami hatóságok nem tudtak érdemben reagálni vagy megoldást nyújtani.

Természetesen jogellenes tartalom eltávolítására 2020 előtt is létezett eljárás, éspe-dig végleges bírósági döntés birtokában vagy a közigazgatási hatóságok által kibocsátott

5 2023. évi 471. törvénytervezet a technológia felelős használatáról a deepfake kontextusában.

6 2020. március 16-i 195. rendelet a szükségállapot Románia területén történő elrendeléséről. Megjelent a Hivatalos Közlöny 2020. évi 212. számában.

7 1. Melléklet „Közvetlenül alkalmazandó elsődleges sürgősségi intézkedések” a 2020. március 16-i 195. rendelethez a szükségállapot Románia területén történő elrendeléséről. Megjelent a Hivatalos Közlöny 2020. évi 212. számában, valamint 91. cikk, 1. Melléklet „Közvetlenül alkalmazandó elsődleges sürgősségi intézkedések” a 2020. április 14-i 240. rendelethez a szükségállapot meghosszabbításáról Románia területén. Megjelent a Hivatalos Közlöny 2020. évi 311. számában.

8 Románia Alkotmánybíróságának 2024. évi 32. határozata a 2024. évi romániai elnökválasztásra vonatkozó választási eljárás érvénytelenítéséről. Megjelent a Hivatalos Közlöny 2024. évi 1231. számában.

végzéssel lehetett a szolgáltatót felszólítani a kifogásolt tartalom eltávolítására. Az új típusú koronavírus-világjárvány alatt azonban a potenciálisan jogellenes vagy káros tartalmak robbanásszerűen megsokasodtak, és az azóta szintén teret nyerő mesterseges intelligencia és az általa létrehozott „deepfake” tartalmak forradalmasították a dezinformációk előállítását.

A Covid-19-világjárvány alatt a román nemzeti szabályozó és felügyeletet gyakorló intézmények hatásköre nem bővült, leszámítva a távközlés terén szabályozói hatáskörrel rendelkező hatóságot, a Nemzeti Távközlési Hatóságot (Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații – ANCOM), amelyet ideiglenesen új hatáskörrel ruházott fel a jogalkotó.⁹ A szükségállapotot bevezető elnöki rendelet alkalmazási mellékleteinek értelmében a közintézmények és közhatóságok feladata lett a tömegtájékoztatásban és az online közegben terjedő azon hamis információk megakadályozása, amelyek a Covid-19-járványra, valamint a védekezési és megelőzési intézkedésekre vonatkoztak [54(2) cikk].¹⁰

Az ideiglenes jogi norma mind a tárhely-, mind a tartalomszolgáltatóknak kötelességévé tette, hogy az ANCOM indoklással ellátott végzése értelmében, a felhasználók tájékoztatásával, azonnal eltávolítson egy adott tartalmat, megakadályozva annak valamely elektronikus hálózatban való terjedését vagy tárolását, amennyiben ezt a tartalmat a Covid-19-járványra, valamint a védekezési és megelőzési intézkedésekre vonatkozó hamis információk terjesztésére használják [54(3) cikk].

Amennyiben az illető tartalom eltávolítása nem volt megoldható, a tömegtájékoztatásra használt elektronikus hálózatok szolgáltatói kötelesek voltak az ANCOM indoklással ellátott végzése értelmében azonnal blokkolni az adott tartalomhoz való hozzáférést, a felhasználók tájékoztatása mellett [54(4) cikk].

Az ANCOM indoklással ellátott végzése felhatalmazta a tömegtájékoztatásra használt elektronikus hálózatok szolgáltatóit arra, hogy a romániai felhasználók számára azonnal blokkolják a hozzáférést azon tartalmak esetében, amelyek a Covid-19-járványra, valamint a védekezési és megelőzési intézkedésekre vonatkozó hamis információkat terjesztenek, olyan elektronikus kommunikációs hálózatokon keresztül, amelyek nem a román jog hatálya alatt állnak [54(5) cikk].

Az ANCOM a különleges jogrend fennállása alatt, 2020. március–május között összesen 21 végzést adott ki a tartalom eltávolítására vagy blokkolására vonatkozóan.¹¹ Fontos ugyanakkor megjegyezni, hogy a tartalomszabályozás nem volt az ANCOM feladata, a tartalmi részért egy külön erre a célra kinevezett, a Belügyminiszter égisze alatt

9 1. Melléklet „Közvetlenül alkalmazandó elsődleges sürgősségi intézkedések” a 2020. március 16-i 195. rendelethez a szükségállapot Románia területén történő elrendeléséről. Megjelent a Hivatalos Közlöny 2020. évi 212. számában, valamint 91. cikk, 1. Melléklet „Közvetlenül alkalmazandó elsődleges sürgősségi intézkedések” a 2020. április 14-i 240. rendelethez a szükségállapot meghosszabbításáról Románia területén. Megjelent a Hivatalos Közlöny 2020. évi 311. számában.

10 Bővebben ld. KOKOLY Zsolt: *Audiovisual Media Regulation during the COVID-19 Pandemic – Measures Undertaken by the Romanian Authorities during the State of Emergency*, Acta Universitatis Sapientiae Legal Studies, 2021/1, 65–75.

11 A rendelkezések listáját ld. https://www.ancom.ro/decizii-decret-stare-de-urgenta_6253 (letöltés ideje: 2025. 01. 24.).

működő speciális testület felelt (Stratégiai Tájékoztató Csoport – Grupul de Comunicare Strategică), és ez állította össze a blokkolni kívánt IP-címek listáját. Az ANCOM a romániai vagy külföldi tartalomszolgáltatók esetén indoklással ellátott végzést továbbított a szolgáltatók vagy tárhelyszolgáltatóhoz, hogy álljon el a kifogásolt tartalom továbbközlésétől, vagy állítsa le a forrásnál a sugárzást. Amennyiben ez nem volt megvalósítható, blokkolta a hozzáférést az illető honlaphoz.

Az eljárásnak több gyenge pontja is volt: hiányzott a rendezés egy potenciális első lépése (a tartalom- vagy tárhelyszolgáltató felszólítása, hogy távolítsa el a kifogásolt tartalmat), illetve fennállt a lehetősége, hogy egy legitim, csak helytelenül konfigurált honlapot is blokkol a hatóság. Mivel az azonnali és hatékony eljárás volt a prioritás, ezek a kockázatok nem befolyásolták jelentős mértékben a tartalomeltávolításnak ezt a gyakorlatát.

Az eljárás egyik legnagyobb hiányossága az volt, hogy amikor a vészhelyzet megszűntével az ANCOM rendkívüli hatásköre elvesztette jogalapját, a korábban blokkolt oldalak újból hozzáférhetővé váltak – ezek egyébként esetenként új név alatt, vándorolva egyik címről a másikra, mindvégig működtek, mi több, egyes esetekben többszöröződött a látogatók száma is.¹²

---

3. A jogellenes vagy káros tartalmak eltávolítása 2020–2024 között

Mint említettem, a különleges jogrend feloldása következtében az ANCOM különleges meghatalmazása is okafogyottá vált, ezért 2020 májusától megszűnt a végzések kibocsátására vonatkozó korábbi gyakorlat is – annak ellenére, hogy a dezinformáció, a lakosságban pánikot keltő információk manipulálásának gyakorlata nem szűnt meg, hanem folytatódott.

2021-ben megszületett az online terrorista tartalmak visszaszorítására és terjedésük megakadályozására szolgáló uniós jogszabály,¹³ 2022. június 7-től alkalmazandó határidővel, amely alatt mind a tagállamoknak, mind az EU területén szolgáltatásokat kínáló online platformoknak át kellett vizsgálniuk és szükség szerint ki kellett igazítaniuk eljárásaikat.

A jogszabály célja az volt, hogy bővítse a tagállamok eszköztárát ahhoz, hogy szükség esetén el tudják érni a terrorista tartalmak gyors eltávolítását. Ennek érdekében a tagállami illetékes hatóságok hatáskört kapnak ahhoz, hogy eltávolítási végzéseket bocsássanak ki a szolgáltatók részére a terrorista tartalom eltávolítása vagy az összes tagállamban való hozzáférhetetlenné tétele érdekében. A nagyon gyors átfutási idő szintén egyik célja volt a rendeletnek: a szolgáltatóknak az eltávolítási végzés

¹² Bővebben ld. <https://romania.europolibera.org/a/siteuri-blocate-fake-news-/30613952.html> (letöltés ideje: 2025. 01. 26.).

¹³ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/784. rendelete (2021. április 29.) az online terrorista tartalom terjesztésével szembeni fellépésről (EGT-vonatkozású szöveg). PE/19/2021/INIT. HL L 172, 2021. 05. 17., 79–109.

kézhezvételét követően egy órán belül el kell távolítaniuk vagy hozzáférhetetlenné kell tenniük az ilyen tartalmakat.

Ennek a tisztázási és egyeztetési folyamatnak a kapcsán tevődött fel első ízben az a kérdés, hogy romániai viszonylatban pontosan milyen intézmény is illetékes a releváns tartalomszabályozás kérdésében, illetve ki rendelkezik hatáskörrel, mivel nem volt pontosan tisztázott a jogkörök mibenléte, esetenként egymáshoz való viszonya. Ennek érdekében történt annak megerősítése, hogy az ANCOM a távközlés, audiovizuális kommunikáció és postai szolgáltatások terén minősül nemzeti szabályozó hatóságnak, a SRI a terrorizmus megelőzése és elhárítása, valamint a kiberinformációszerzés („*cyberintelligence*”) terén, míg a Nemzeti Kiberbiztonsági Hatóság (Directoratul Național de Securitate Cibernetică – DNSC) a kiberbiztonság és -fellépés („*cybersecurity and incident response*”) terén. Ez utóbbi intézmény szakértői és szaknácásadási feladatokkal rendelkezik, és több ízben továbbította az ANCOM felé a fake news tartalmat promováló oldalak listáját.

A helyzet tisztázása kapcsán még a Nemzeti Informatikai Kutatási és Fejlesztési Intézet (Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Informatică – ICI București) neve is felmerült a potenciálisan érintett intézmények között, mivel a RoTLD platform keresztül tárhelyszolgáltatást nyújt romániai fizikai és jogi személyeknek, azonban sem hatáskörrel, sem szakértelemmel nem rendelkezik a honlapok tartalmának minősítéséről.

A tisztázás és az egyeztetési folyamatok lezártaival megerősítést nyert, hogy a SRI rendelkezik azzal a hatáskörrel, hogy nemzetbiztonsági, terrorfenyegetés esetében felszólítsa az ANCOM-ot, adja ki a blokkolásra vonatkozó végzést.

Az alapvető jogok teljes körű tiszteletben tartása érdekében a jogszabály egyértelműen meghatározza saját hatályát, továbbá egyértelműen és egységesen meghatározza a „terrorista tartalom” fogalmát, mint olyan anyagot, amely terrorista cselekmény elkövetésére bujt fel vagy hív fel egy személyt vagy személyekből álló csoportot, vagy amely útmutatást ad fegyverek készítéséhez vagy egy terrorista támadás során felhasználható egyéb módszerekhez vagy technikákhoz [2. cikk (7), a–e pontok].

Ugyanakkor, mivel közvetlen terrorfenyegetés nem érte az országot, ez a hatáskör nem jelentett valós segítséget a 2022 februárjában kitörő orosz–ukrán háborút követő kiterjedt dezinformációs kampányban. Az orosz propagandát közvetítő oldalakat akkor az egységes uniós fellépésnek köszönhetően sikerült leállítani – az EU felfüggesztette az Orosz Föderáció médiaorgánumai közül a RT – Russia Today csoportnak és a Sputniknak az Unióban folytatott vagy Unióba irányuló műsorszolgáltatási tevékenységeit.¹⁴

A Tanács rendelete kimondta, hogy tilos a fent említett két szervezet által biztosított bármely tartalom sugárzása, illetve a sugárzás lehetővé tétele, elősegítése vagy a sugárzáshoz egyéb módon történő hozzájárulás, ideértve a bármely módon, így például

14 A Tanács (EU) 2022/350 rendelete (2022. március 1.) az ukrajnai helyzetet destabilizáló orosz intézkedések miatt hozott korlátozó intézkedésekről szóló 833/2014/EU rendelet módosításáról. HL L 65., 2022. 03. 02., 1–4; A Tanács (KKPB) 2022/351 határozata (2022. március 1.) az ukrajnai helyzetet destabilizáló orosz intézkedések miatt hozott korlátozó intézkedésekről szóló 2014/512/KKBP határozat módosításáról. HL L 65., 2022. 03. 02., 5–7.

– akár új, akár előre telepített – kábelon, műholdon, IPTV-n, internetszolgáltatókon, internetes videomegosztó platformokon vagy alkalmazásokon keresztül történő átvitelt vagy terjesztést. Hasonlóképpen, ezekkel a szervezetekkel kapcsolatos minden műsorszolgáltatási engedélyt, illetve engedélyezési, átviteli és terjesztési megállapodást fel kell függeszteni [2f. cikk, (1)–(2)].

A tiltás ugyanakkor csak az említett médiaorgánumok műsorszolgáltatási tevékenységére vonatkozott, a rendelkezés nem akadályozta meg az említett médiaorgánumok és azok munkatársai számára, hogy a műsorszolgáltatástól eltérő tevékenységeket folytassanak az Unióban, így például kutatást és interjúkészítést.

---

4. A jogellenes vagy káros tartalmak eltávolítása 2024-től, a DSA Rendelet bevezetése után

A fenti jogalkotói reakciókból és intézményi gyakorlatokból érthetőbbé válik, melyek voltak a romániai szabályozás sérülékenyebb pontjai a jogellenes tartalmak eltávolítása/hozzáférés blokkolása kapcsán krízishelyzetben, másrészt melyek azok a tapasztalatok, amelyek leszűrhetőek és amelyek hasznosíthatóak lehetnek a DSA Rendelet romániai átültetése előtt.

Az intézményi felelősség, intézményi együttműködés kérdése 2024 elején, a DSA Rendelet küszöbön álló hatálybalépése előtt még mindig nem kellőképpen tisztázott formában jelentkezett, a kérdés jelen volt a média- és távközlési jog által érintett területek közbeszédében, 2024 januárjában maga az ANCOM igazgatóhelyettese próbálta meg elmagyarázni, átláthatóbbá tenni ezt az eljárást a szélesebb közönség számára.¹⁵ A jogellenes vagy káros tartalmak kapcsán a legakutabb problémának a dezinformációt jelölte meg. Az intézményi feladatköröket és eljárásokat némileg leegyszerűsítve, kimondta, hogy a hozzáférés blokkolása az ANCOM kizárólagos hatáskörébe tartozik, azonban a tartalom minősítése más-más nemzeti szabályozó hatóság feladata. Példálózó jelleggel, a tartalomszabályozásra vonatkozóan ekkor hangzott el tételesen, hogy pl. gyűlöletbeszéd, azaz antiszemita, idegengyűlölő vagy rasszista tartalom esetén az Országos Audiovizuális Tanács (Consiliul Național al Audiovizualului – CNA) állapítja ezt meg, diszkrimináció esetén akár az Országos Diszkriminációellenes Tanács (Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării – CNCD) is, jogsértő kereskedelmi gyakorlat esetén pedig a pénzügyi felügyelő hatóságok stb. A nemzeti szabályozó hatóságok feladata az adatgyűjtés, a jogellenes tartalom beazonosítása és az eltávolítására vonatkozó intézkedések megtétele.

A DSA Rendelet hatálybalépése és romániai alkalmazása konszolidálta az állami fellépés jogszabályi keretét, tisztázta az intézményi hatáskörök mibenlétét, meghatározta, többek között, hogyan kell definiálni a jogellenes tartalom jelentéstartalmát,

¹⁵ <https://www.digi24.ro/stiri/sci-tech/lumea-digitala/popescu-ancom-despre-propagandarus-romania-nu-are-baza-legala-ca-sa-ma-duc-la-politicianul-x-si-sa-i-spun-sa-dea-jos-o-postare-2653681> (letöltés ideje: 2025. 01. 26.).

illetve az eltávolítási végzések ügymenetét. A rendelet előírásai pedig 2024. március 19. óta alkalmazandók Romániában is.¹⁶

Az egységesített definíciós keretnek köszönhetően a jogellenes tartalom meghatározása a következőképpen hangzik a DSA Rendelet normaszövegében: „*bármely olyan információ, amely önmagában vagy egy tevékenységgel kapcsolatban, beleértve a termékek értékesítését vagy a szolgáltatások nyújtását, nem felel meg az uniós jognak – vagy bármely tagállam – az uniós joggal összhangban álló – jogának, függetlenül az adott jog pontos tárgyától vagy jellegétől*” (3. cikk).

A román normaszöveg a fogalom meghatározásokra vonatkozó részében nem tér ki a jogellenes tartalom fogalmára, azonban értelmezi az eltávolítási végzés mibenlétét a következőképpen: a jogellenes tartalom elleni fellépés az a közigazgatási eljárás, amely segítségével a hatóságok, a közintézmények vagy a bírói hatóságok az uniós jog alapján, vagy a hatályos és az uniós joggal megegyező hazai jog alapján elrendelik, hogy a közvetítő szolgáltatók fellépjenek egy adott jogellenes tartalom egy vagy több eleme ellen (4. cikk, f. pont).

Mint láttuk a DSA Rendelet meghatározásában, a jogellenes tartalmak körét a lehető legtágabban határozza meg, és a rendelet Preambulumában a következő definíciós keretet nyújtja:

„A biztonságos, kiszámítható és megbízható online környezet biztosítására vonatkozó célkitűzés érdekében e rendelet alkalmazásában a 'jogellenes tartalom' fogalmának nagyjából az offline környezetre vonatkozóan létező szabályokat kell tükröznie. A 'jogellenes tartalom' fogalmát tágan kell meghatározni, olyan módon, hogy az kiterjedjen a jogellenes tartalmakkal, termékekkel, szolgáltatásokkal és tevékenységekkel kapcsolatos információkra. Így különösen ezt a fogalmat úgy kell értelmezni, hogy az – formájától függetlenül – olyan információkra utal, amelyek az alkalmazandó jog értelmében vagy önmagukban is jogellenesek – mint például a jogellenes gyűlöletbeszéd vagy a terrorista tartalom és a jogellenes megkülönböztető tartalom –, vagy azokat az alkalmazandó szabályok teszik jogellenessé, mivel jogellenes tevékenységekhez kapcsolódnak. Szemléltető példa lehet erre a gyermekek szexuális bántalmazását ábrázoló képek megosztása, a magánjellegű képek jogellenes, beleegyezés nélküli megosztása, az online követéses zaklatás, a nem megfelelő vagy hamisított termékek értékesítése, a fogyasztóvédelmi jogszabályokba ütköző termékek értékesítése vagy ilyen szolgáltatások nyújtása, a szerzői jogi védelemben részesülő anyagok engedély nélküli felhasználása, a szálláshely-szolgáltatások jogellenes kínálata vagy az élő állatok jogellenes értékesítése. Ezzel szemben egy potenciális bűncselekményről készült szemtanúi videó nem tekinthető jogellenes tartalomnak pusztán azért, mert jogellenes cselekményt ábrázol, amennyiben az ilyen videó rögzítése vagy nyilvános terjesztése a nemzeti vagy az uniós jog értelmében nem jogellenes. E tekintetben lényegtelen, hogy az információ

16 2024. évi 50. törvény a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról szóló, 2022. október 19-i (EU) 2022/2.065 európai parlamenti és tanácsi rendelet (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet) végrehajtásához szükséges intézkedések megállapításáról, valamint az elektronikus kereskedelemről szóló 2002. évi 365. törvény módosításáról és kiegészítéséről. Megjelent a Hivatalos Közlöny 2024. évi 232. számában.

vagy tevékenység az uniós jog vagy az uniós joggal összhangban álló nemzeti jog értelmében jogellenes-e, illetve az, hogy pontosan milyen jellegű vagy tárgyú a szóban forgó jog.” (Preambulum, 12)

A DSA Rendelet kritikai irodalma a fenti preambulumbekendést úgy értelmezi, mint amelynek értelmében az olyan tartalmak jogellenesek, amelyek nem felelnek meg az uniós jognak vagy bármely tagállam – az uniós joggal összhangban álló – jogának, azaz alapvetően az uniós jognak megfelelő nemzeti jogot kell figyelembe venni a jogellenesség megítélésakor. Ennek kapcsán értelmezési nehézséget vet fel azon jogszabályok körének azonosítása, amelyek bár tagállami jogszabályok, de nincsenek összhangban az uniós joggal.¹⁷

5. A jogellenes tartalmak eltávolítására vonatkozó romániai joggyakorlat - tartalomszabályozási illetékességi kérdések

A DSA Rendelet hatálybalépésekor Romániában egy kilenc intézményt felölelő Bizottság alakult meg (Adatkezelési, digitális szolgáltatási és mesterséges intelligenciáért felelős koordinációs bizottság – Comitetul de coordonare pentru date, servicii digitale și inteligența artificială).¹⁸

Ebbe a koordinációs bizottságba az alábbi intézmények kerültek be:

– a Nemzeti Távközlési Hatóság (*Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații*, ANCOM), amely az elektronikus távközlés területének felelős nemzeti szabályozó hatósága, egyben a DSA Rendelet értelmében kinevezett digitális szolgáltatásokkal foglalkozó nemzeti koordinátor;

– a Kutatási, Innovációs és Digitalizációs Minisztérium (*Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării*, MCID), amely a digitális átalakulás és az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokért felelős szakminisztérium;

– a Románia Digitalizációjáért felelős Hatóság (*Autoritatea pentru Digitalizarea României*, ADR), amely a digitális átalakulás és az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokért, nyílt adatokért és az információs körforgásért felelős hatóság;

– a Személyes Adatok védelméért felelős Országos Felügyelőség (*Autoritatea Națională pentru Protecția Datelor Personale*, ANSPDCP), amely a személyes adatok védelméért felelős hatóság;

– a Nemzeti Kiberbiztonsági Igazgatóság (*Directoratul Național de Securitate Cibernetică*, DNSC), amely a hálózatok és informatikai rendszerek biztonságát szavatolja;

¹⁷ KOLTAY András, SZIKORA Tamás, LAPSÁNSZKY András, TÓTH András (szerk.): *Nagykommentár a DSA rendelethez*, Wolters Kluwer, Budapest, 2024, 27–28.

¹⁸ *Memorandum privind stabilirea unui comitet de coordonare la nivelul României în domeniul datelor, serviciilor digitale și inteligenței artificiale*, <https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2024/04/MEMO-9.pdf> (letöltés ideje: 2025. 01. 24.).

- a Nemzeti Statisztikai Hivatal (*Institutul Național de Statistică*, INS), hivatalos statisztikai kimutatásokat összeállító szereplő minőségében;
- az Országos Fogyasztóvédelmi Hivatal (*Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor*, ANPC), amely a fogyasztók védelméért felelős hatóság, ideértve az online közegben lezajlott egyes cselekményeket, a reklámozást stb.;
- Az Országos Audiovizuális Tanács (*Consiliul Național al Audiovizualului*, CNA), amely az audiovizuális médiaszolgáltatásokért felelős intézmény, eljár a közérdek ügyében az audiovizuális reklámtevékenységek terén, továbbá a véleménynyilvánítás szabadsága érdekében, felelős magatartást tanúsítva az audiovizuális műsorok tekintetében, ideértve a videómegosztó platformokon megtalálható tartalmakat is;
- A Versenytanács, amely a versenytorzító elemei eltávolításáért, illetve az online platformok tevékenységének monitorizálásáért felelős intézmény, tiszteletben tartva a Digitális Piacokról rendelkező jogszabály¹⁹ rendelkezéseit.

Ezek mellett az intézmények mellett a hálózatba bekapcsolhatóak más, releváns tevékenységi körrel rendelkező hatóságok is – a jogalkotói dokumentum itt a Kormányfőtitkárság (*Secretariatul General al Guvernului*) és a Külügyminisztérium példáját adja: az előbbi intézményt azért, mivel többek között a nyílt adatokra és információcserére vonatkozó 2022. évi 179. sz. törvény²⁰ rendelkezéseinek tiszteletben tartását, valamint a speciális alkalmazási normák kidolgozását monitorizálja, az utóbbit pedig azért, mert az európai gazdasági együttműködés terén koordináló feladatot gyakorol, ideértve az Európai Unió irányelveinek átültetését is.

A dokumentum kitér arra is, hogy amennyiben a Bizottság olyan ügyet tárgyalna, amely a honvédelem, közrend vagy nemzetbiztonság vonatkozásában hatást gyakorolhat, akkor a Bizottság üléseire a jogkörrel rendelkező hatóságokat is meg lehet hívni.

A DSA Rendelet romániai hatálybalépése kapcsán a szélesebb közönség felé is tisztázni kellett, a szélesebb felhasználói kör felé való tájékoztatás formájában is, hogy milyen szempontból jelent újdonságot a jogszabály, milyen jogi normák, illetve eljárás alapján történik a jogellenes tartalom eltávolítása vagy – amennyiben az eltávolítás nem lehetséges – a hozzáférés blokkolása. A felhasználók számára kommunikált tájékoztatás első körben a tartalomszabályozás kérdésére koncentrált: mi minősül jogellenes (jogsértő vagy káros) tartalomnak, ki vagy milyen intézmény minősítheti ennek a tartalmat. Utána: milyen körülmények között szükséges az eltávolítás, és mikor a hozzáférés blokkolása? Melyik az az intézmény, amely ezt gyakorlatba ülteti? Élhet-e a felhasználó/szolgáltató panasszal eltávolítás/blokkolás esetén?

Ami jelenleg a konkrét eljárást illeti: a rendelet új hatáskörrel ruházta fel az ANCOM-ot, amely a digitális szolgáltatások koordinátora nemzeti szinten, azaz a digitális szolgáltatásokért felelős nemzeti szabályozói hatáskört gyakorolja. Ez azt jelenti, hogy igényelheti bármilyen hatóság, közintézmény vagy más jogi személy segítségét,

19 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/1925. rendelete (2022. szeptember 14.) a digitális ágazat vonatkozásában a versengő és tisztességes piacokról, valamint az (EU) 2019/1937. és az (EU) 2020/1828. irányelv módosításáról (digitális piacokról szóló jogszabály) (EGT-vonatkozású szöveg). PE/17/2022/REV/1. HL L 265, 2022. 10. 12., 1–66.

20 2022. évi 179. törvény a nyílt adatokról és a közszféra információinak további felhasználásáról. Megjelent a Hivatalos Közlöny 2022. évi 577. számában.

amennyiben az kellő szakértelemmel rendelkezik, akkor, amikor a DSA Rendelet értelmében jár el feladatai teljesítésében – ugyanakkor a tartalomszabályozás, magának a tartalomnak a minősítése továbbra is a nemzeti szabályozó hatóságokat illeti. A nemzeti szabályozó hatóságok, illetékességgel rendelkező intézmények indíthatnak hivatalból eljárást, illetve eljárhatnak bejelentésre is.

6. A jogellenes tartalmak eltávolítására vonatkozó romániai joggyakorlat – az Országos Audiovizuális Tanács esetjoga

A DSA Rendelet 2024-es tavaszi hatálybalépése óta a releváns romániai joggyakorlat is vizsgálható – ebben a részben az Országos Audiovizuális Tanács (CNA) esetjogának felvázolására tesztek kísérletet. A CNA utóbbi nemzeti szabályozó hatóságként az audiovizuális média és felhasználók által generált tartalmak terén rendelkezik jogkörrel.

A CNA az audiovizuális médiaszolgáltatások terén kizárólagos szabályozási hatáskörrel rendelkezik, és ezen a téren egyedüli szabályozói hatóságként felel a közérdek garantálásáért.

2024-ben az intézmény összesen 15 eltávolítási végzést adott ki, ezeknek összesített hatása milliós megtekintésben mérhető – az olyan óriásplatformokról (very large online platforms – VLOPs) eltávolított audiovizuális tartalom, mint a YouTube, Facebook és TikTok, összesen 25 012 073 millió megtekintést generált.²¹

A CNA eltávolításra vonatkozó végzéseinek jogalapját a DSA Rendelet, illetve a korábban idézett hazai törvény jelenti, az eljárás szerint olyan hivatalos és indoklással ellátott döntést jelentenek, amely felszólítja az online platformot, hogy lépjen fel a jogellenes tartalom ellen azáltal, hogy egy vagy több elemét eltávolítja a platformról.

A tárgyi hatály szempontjából a CNA illetékes bármely olyan digitális platformon hozzáférhető jogellenes tartalom eltávolítását követelni, amely lehetővé teszi a tartalmak közzétételét vagy terjesztését, ideértve a közösségimédia-platformokat (Facebook, Instagram, TikTok, „X”, ahol a közzétett posztok, képek és videófelvetelek gyorsan megoszthatóak és nagy hatást tudnak kifejteni), illetve a videómegosztó platformokat (Youtube, Vimeo), ahol a közzétett jogellenes videófelvetelek széles közönséghez tudnak eljutni.

Az eltávolításra való végzés azután kerül kibocsátásra, hogy a Tanács a bejelentést követő monitorizálási beszámoló alapján megállapítja egy adott digitális platformra feltöltött audiovizuális tartalom jogellenes jellegét, azáltal, hogy a hatályos uniós vagy hazai jogot sérti. Az óriásplatformoknak kötelességük reagálni 24 órán vagy 1 órán belül (ez utóbbi a terrorista tartalmak esetében fennálló határidő). A CNA tájékoztatása szerint a 24 órás reakcióidő függ az eset összetettségétől, illetve a saját belső moderálási szabályoktól is.

Amennyiben a platformok nem tesznek eleget a CNA által kibocsátott eltávolítási végzésnek, a végzést a romániai digitális szolgáltatások koordinátorához, az ANCOM-hoz továbbítják. Amennyiben a platform továbbra sem tesz eleget az eltávolításra

21 <https://www.cna.ro/Comunicat-de-pres-ref-eliminarea.html> (letöltés ideje: 2025. 01. 24.).

vonatkozó kötelezettségnek, a digitális szolgáltatásokkal foglalkozó nemzeti koordinátor megteszi az online bejelentést az Európai Bizottság felé, illetve annak a tagállamnak a digitális szolgáltatási koordinátora felé, ahol a platform székhelye található.

Az óriásplatformok esetében az Európai Bizottságnak joga van szankciókat kiszabni az árbevétel 6%-áig, amennyiben azt észleli, hogy a DSA Rendelet rendszeres és súlyos megsértéséről van szó.

A CNA az alábbi jogellenes tartalmak eltávolításában járhat el:

- terrorista tartalom, vagy/és erőszakra felhívás (idetartoznak a terrortámadásokat dicsőítő, terrorcselekményeket népszerűsítő vagy/és erőszakra felhívó audiovizuális anyagok, amelyek pánikkeltésre és a közrend megzavarására alkalmasak);

- gyűlöletbeszéd és megkülönböztetésre való uszítás (idetartoznak az olyan audiovizuális anyagok, amelyek gyűlöletre, erőszakra vagy megkülönböztetésre uszítanak faji, etnikai, nemzetiségi, vallási, nemi, szexuális irányultsági, fogyatékosági vagy más törvény által védett sajátosság alapján, hozzájárulva ezáltal a társadalmi feszültség és konfliktusok szításához);

- a közrendre hatást gyakorló súlyos dezinformáció (idetartoznak a kritikus eseményekről hamis vagy megtévesztő információt tartalmazó audiovizuális anyagok, amelyek azt a célt szolgálják, hogy pánikot keltsenek, aláássák a lakosság bizalmát az állam intézményeiben, vagy hatást gyakoroljanak a közbiztonságra);

- kiskorúak kihasználása (idetartoznak az extrém erőszakot, kiskorúak szexuális kizsákmányolását vagy a kiskorúak bármilyen más formájú kizsákmányolását tartalmazó audiovizuális anyagok, amelyek képesek a kiskorúak fizikai, mentális vagy erkölcsi fejlődését megzavarni).

A fenti lista példajellegű, az intézmény a károsnak minősíthető tartalmak esetében is eljárhat és kérheti az eltávolítást²² – megemlíthetjük itt például a kiskorúakra nézve káros hatású tartalmakat (erőszakot vagy az önsértést helyeslő anyagok, veszélyes kihívások, tiltott anyagok fogyasztása, étkezési rendellenességeket (pl. anorexia) előidézni képes anyagok; a rejtett/megtévesztő kereskedelmi közleményeket és burkolt reklámot, a választási kampányanyagok megtévesztő használatát; magánélet megsértésével egyenértékű anyagok (személyes adatok beleegyezés nélküli közzététele, magánterületen történő felvételek, online zaklatás).

A CNA hasonlóképpen eljárhat az online dezinformáció és információk manipulálása terén is a károsnak minősített anyagok esetében (például hamis vagy megtévesztő információk közzététele a közegészségügyre, választásokra, társadalmi, gazdasági krízisek vonatkozásában, a deepfake felhasználása, amennyiben a közzététel azzal a céllal történik, hogy pánikot keltsen vagy a közvéleményt befolyásolja, de idetartozhatnak a hamis felhasználói fiókok, botok vagy egyes üzeneteket mesterségesen felduzzasztó hálózatok létrehozásával működtetett összehangolt dezinformációs stratégiák, illetve a bizonyítottan hamis összeesküvés elméletek, amelyeket annak érdekében terjesztenek, hogy a lakosság körében zavart szítsanak és bizonytalanságot keltsenek az intézményekben).

22 CNA – Ghidul combaterii conținutului ilegal în online, https://www.cna.ro/IMG/pdf/COMBATERE-CONT-ILEGAL-ONLINE-_GHID-_PRACTIC_CNA.pdf (letöltés ideje: 2025. 01. 27.).

2024-től kezdődően a CNA esetjogába beépült az online platformokon közzétett jogellenes tartalom eltávolítására vonatkozó gyakorlat:²³ a DSA Rendelet hatálybalépése után kibocsátott első eltávolítási végzés 2024 májusából származik,²⁴ és egy videómegosztó-plafonon (YouTube) közzétett audiovizuális anyagra vonatkozik („Dani Mocanu – Curwa | Official Video | Pamflet”). A tartalom jogellenességét a megkülönböztetésre való uszítás jelentette, amely mind az uniós jogszabályok [AVMS Irányelv, 28b, (1), b. pont²⁵], mind a belső jog által tiltott (Büntető törvénykönyv, 369. cikk;²⁶ Román Médiatörvény, 40. cikk (1), a. pont, valamint 427. cikk, b. pont;²⁷ CNA Audiovizuális Szabálykönyv 47. cikk (1);²⁸ Diszkrimináció tilalmára vonatkozó Rendelet, 2. cikk, (1) és (4)²⁹].

A CNA ennek a felhasználónak egy újabb audiovizuális anyagára bocsátott ki eltávolítási végzést novemberben, szintén a megkülönböztetésre uszítás (nőket becsmérlő kijelentések) miatt.³⁰

Az eltávolítási végzések között gyakori volt a közösségi médiában (elsősorban Facebookon) és videómegosztó platformokon (elsősorban Youtube-on) terjedő rasszista, antiszemita és idegengyűlölő tartalmak eltávolítására vonatkozó eljárás, de több ízben kellett a totalitárius,³¹ nemzetiszocialista³² és kommunista rendszereket³³ dicsőítő és az ezen rendszerek áldozatait gyalázó tartalmak³⁴ eltávolítására vonatkozó végzést kiadni. Egy ízben a Tanács további információkat kért a távközlésért felelős szabályozói hatóságoktól annak érdekében, hogy egy legionárius (nacionalista szélsőjobboldali) honlap³⁵ tulajdonosait azonosítani tudja.

23 <https://www.cna.ro/-Decizii-ordine-de-eliminare-.html> (letöltés ideje: 2025. 01. 27.).

24 2024. évi 208. döntés a YouTube videómegosztó platformra feltöltött illegális tartalmak eltávolításáról szóló rendeletről.

25 Az Európai Parlament és a Tanács 2010/13/EU irányelve (2010. március 10.) a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról (Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv) (kodifikált változat) (EGT-vonatkozású szöveg). HL L 95, 2010. 04. 15., 1–24.

26 2009. évi 286. törvény a büntető törvénykönyvről; a CNA 2011. évi 220. döntése az audiovizuális tartalomszabályozási kódexről; 2000. évi 137. rendelet a megkülönböztetés minden formájának megelőzéséről és büntetéséről.

27 2002. évi 504. audiovizuális törvény. Megjelent a Hivatalos Közlöny 2022. évi 534. számában.

28 A CNA 2011. évi 220. döntése az audiovizuális tartalomszabályozási kódexről.

29 2000. évi 137. rendelet a megkülönböztetés minden formájának megelőzéséről és büntetéséről.

30 2024. évi 701. döntés a YouTube videómegosztó platformra feltöltött illegális tartalmak eltávolításának elrendeléséről.

31 2024. évi 744. döntés a YouTube videómegosztó platformra feltöltött illegális tartalmak eltávolításának elrendeléséről.

32 2024. évi 646. döntés a YouTube videómegosztó platformra feltöltött illegális tartalmak eltávolításának elrendeléséről.

33 2024. évi 586. döntés a Facebook online platformra feltöltött és sugárzott illegális tartalmak eltávolítására vonatkozó utasításról.

34 2024. évi 746. döntés a TikTok online platformra feltöltött illegális tartalmak eltávolításának elrendeléséről.

35 2024. évi 744. döntés a YouTube videómegosztó platformra feltöltött illegális tartalmak eltávolításának elrendeléséről.

A CNA esetjogának áttekintéséből az válik nyilvánvalóvá, hogy az eljárás egyre elterjedtebbé válik a lakosság általi tudatosítás révén, ezáltal az új jogi eszköz hatékonynak tekinthető (a bejelentések egyre gyakrabban és egyre nagyobb számban érkeznek, ezért a továbbiakban nőni fog az eltávolítási végzések aránya).

---

7. Összefoglalásképpen

Az írás a jogellenes tartalmak romániai jogszabályi keretének formálódását foglalja össze röviden, áttekintve azokat a jellegzetességeket és problémákat, amelyek ennek az új jogi eszköznek a romániai kialakulását és használatát meghatározták. Észrevehető, hogy a román jogalkotó igyekezett saját megoldások révén hatékony és gyors módszert kialakítani, figyelembe véve, hogy ezen tartalmak esetében a gyors fellépés nagyon fontos kritérium.

Az uniós jogalkotó által kialakított eszköz romániai meghonosodásában fontos szerepet játszott az az addigi tapasztalat is, amelyet az intézményi együttműködés (vagy az együttműködés nehézkessége) jelentett.

Láthatjuk, hogy a DSA Rendelet hatálybalépése után a CNA, mint az audiovizuális médiaszolgáltatások terén egyedül illetékes szabályozó és felügyelő intézmény, az új jogi lehetőséget kiaknáztta és sikerrel integrálta eddigi gyakorlatába. A romániai társadalmi-politikai helyzet (elsősorban a 2024-ben lezajlott elnökválasztási folyamat) hangsúlyosan ráirányította a figyelmet az intézmény közérdekű feladataira, és valószínűsíthető, hogy a jogellenes tartalmak eltávolításának egyre konszolidáltabb gyakorlata mellett a káros, hangsúlyosan a dezinformációhoz kapcsolódó tartalmak eltávolításában is fel fog lépni.

Fontos kiemelni, hogy a CNA által kibocsátott végzések nem tekinthetők valamely cenzúraformának, hanem olyan jogi eszköznek, amely kizárólag az érvényes jogi normákat megsértő és az állampolgárokat megillető közrendet, közbiztonságot vagy alapjogokat veszélyeztető anyagok esetében használ.

A DSA Rendelet által biztosított jogi eszköz hatékonyságához a hatálybalépése óta eltelt mintegy egyéves időszak még kevés, a teljesebb körképhez szükséges lenne megvizsgálni, mennyire élnek más nemzeti szabályozói hatóságok ezzel a lehetőséggel, és milyen mértékben keletkezett esetjogot.

Az uniós jogalkotó által kibocsátott és hatályba lépő új jogszabályok (a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály – AI Act, a tömegtájékoztatás szabadságáról szóló európai rendelet – European Media Freedom Act, EMFA), illetve a román jogalkotó saját kezdeményezésében kibocsátott jogi normák (a már korábban említett, elfogadás alatt álló Deepfake törvénytervezet) lehetővé fogják azt is tenni, hogy megvizsgáljuk a jogszabályok közötti szinergiákat, illetve azt, hogy együttes alkalmazásuk milyen mértékben tud hozzájárulni a felhasználók jogainak védelméhez.